

Misforståtte konstitusjonelle bekymringer

📄 Klassekampen. 16.01.2016. Side: 35

Jon Wessel-Aas, Jon Wessel-Aas, advokat (H) Veslemøy Aga, advokatfullmektig Bing Hodneland advokatselskap

Høyesterett Jon Wessel-Aas, Veslemøy Aga

I Klassekampens leder 14. januar, skriver Bjørgulv Braanen, i forbindelse med prosessen om utnevning av ny høyesterettsjustitiarius, at Høyesterett ikke bør reduseres til en instans som «utelukkende appliserer internasjonal rett på norske forhold». Dersom Braanen tror at det dette som foregår eller vil foregå i Høyesterett, kan hans uttrykte bekymringer forstås.

Heldigvis er det imidlertid ikke slik. Hverken Høyesterett selv eller noen av kandidatene til embetet som ny høyesterettsjustitiarius, har mandat til å håndheve annet rett enn den som gjelder i Norge. Dersom det i det hele tatt skulle være fare for at norsk rett som sådan skulle erstattes av internasjonal rett, er det kun en statsmakt som har myndighet til dette: Den lovgivende makt, Stortinget. Heldigvis er dette scenariet svært urealistisk.

Braanen skriver videre at Høyesterett må ha et pragmatisk syn på forholdet mellom nasjonal og internasjonal lov, og viser til nasjonalstatens ansvar og statens handlingsrom. Braanen er opptatt av demokratisk legitimitet. Igjen vil vi minne om skillet mellom statsmaktene, i vår sammenheng forskjellen på den dømmende makt og den lovgivende makt: Skillet mellom internasjonal rett og nasjonal rett slik Braanen skisserer det, er et kunstig skille, fordi den internasjonale retten som gjelder i Norge og som anvendes i norske domstoler er gjort til norsk rett. Av hvem? Stortinget.

Internasjonaliseringen av norsk rett er altså en villet politikk, nettopp fra våre demokratisk folkevalgte på Stortinget. Allerede i 1951 ratifiserte Norge Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) og fulgte på med en rekke internasjonale konvensjoner i tiårene som fulgte. I 1994 trådte EØS-avtalen i kraft og i 1999 ble en rekke menneskerettighetskonvensjoner tatt inn i Norges

[illegible]

Lover, attpåtil med forrang. Senest i 2014 vedtok Stortinget, med kvalifisert flertall, en ny menneskerettighetskatalog i Grunnloven, og sommeren 2015 ble også domstolenes prøvingsrett, som riktignok har vært ulovfestet rett siden 1800-tallet, formelt grunnlovsfestet.

Flertallet i kontroll- og konstitusjonskomiteen begrunnet innstillingen, som Stortinget fulgte, blant annet med at «det foreliggende forslaget understreker den funksjonsfordeling mellom Stortinget og domstolene som ligger i maktfordelingsprinsippet. Det er Stortinget som gjennom Grunnloven etablerer individenes vern mot for store inngrep fra den alminnelige lovgivning og andre myndighetsbeslutninger. Det er domstolene som i konkrete saker prøver om lovgivningen og forvaltningen har holdt seg innenfor Grunnlovens grenser over for individene.»

En britisk dommer, Justice Eady, sa det treffende i en britisk dom i 2008, da han forklarte hvorfor EMK kom til anvendelse i britisk rett:

«It is not simply a matter of 'unaccountable' judges running amok. Parliament enacted the 1998 statute which requires these values to be acknowledged and enforced by the courts.»

Braanens eventuelle bekymringer for bruk av internasjonal rett, menneskerettigheter og andre rettslige skranker mot flertallstyranni, bør derfor ikke rettes til Høyesterett eller knyttes til utnevning av ny høyesterettsjustitiarius. De bør adresseres til Stortinget, som heldigvis fortsatt er den lovgivende makt i Norge. Det må da være demokratisk legitimt nok?

© Klassekampen